QORTI CIVILI - PRIM'AWLA

IMHALLEF

ONOR. DR JOANNE VELLA CUSCHIERI
B.A., MAG. JUR. (EUR. LAW.), LL.D.

Illum it-Tlieta 30 ta' Mejju, 2023

Kawza Numru: 9
Rikors Guramentat Numru:- 331/2018 JVC

Nicholas Cachia (ID 42346(M),
Francis Cachia (ID 890150M),
George Cachia (ID 968944M),
Lourdes Cachia (ID 200137M),
Maria Cachia (ID 262742M),
Anthony Cachia (ID 968844M) u
Nikolina Cachia (ID 39541M)

vs

Simon Cachia, Saviour Cachia u Eddie Cachia

Il-Qorti,

Rat ir-rikors guramentat fejn ir-rikorrenti Nicholas Cachia et talbu kif isegwi:

A. 'Il-Fatti:

1. Illi l-kontendenti jiddettjenu b'titolu ta' qbiela bicca art u fuqha hemm ukoll struttura bini maghruf flimkien bhala 'Hesri Farm House' limiti ta' Wied il-Hesri, Siggiewi.

2. Illi ghalhekk il-kontendenti huma kollha co-okkupanti tal-imsemmi razzett u raba li hemm mieghu.

3. Illi madanakollu permezz ta' skirittura u pjanta annessa maghha (Dok NC1), il-kontendenti nkluzi maghhom huhom llum mejjet Giuseppe Cachia, kienu waslu fi ftehim bejniethom dwar qasma tal-imsemmi raba u l-ambjenti tar-razzett u dana sabiex kull wiehed u wahda minnhom jkun jaf liema parti ghandu jokkuppa ad-eskluzjoni tal-bqija u liema partijiet kellhom jibqu komuni ghal uzu tal-kondividenti kollha, b'dan illi kellhom jinzammu hielsa minn kull ngombru.

4. Illi hu r-rikorrenti Giuseppe Cachia miet fis-26 ta' Lulju 2013, u nforza ta' l-ahhar testment tieghu halla bhala l-uniku eredi tieghu lil huh ir-rikorrent Nicholas Cachia. (Dok NC3 sa Dok NC 6)

5. Illi l-kontendenti kienu ukoll ftehmu illi filwaqt li kull parti kellha tokkupa u/jew tahdem dik il-parti minn 'Ta' Hesri Farm' li tkun messet lilha skond il-qasma, kellhom jhallu l-partijiet komuni hielsa minn kull ostaklu fil-konfront ta' xulxin.

6. Illi l-kontendenti kienu fformulaw passaggi komuni li jaghti access ghar-raba jew ahjar llum gardina mill-bitha komuni tar-razzett u ghall-ambjent ohrajn mill-imsemmi razzett.
7. Illi wara li saret il-qasma tal-imsemmi raba u razzett, l-intimati arbitrarjament u minghajr awtorizazzjoni tar-rikorrenti, ghalqu l-gardina jew ahjar dik il-parti tar-raba ndikata fl-annessa pjanta bl-ittri A,B,C,D,E,F,G,H,I u J, u kif ukoll il-parti komuni ndikata fl-ittri P u Q, u kif ukoll il-kmamar mir-razzett indikati bin-numru 4, 5, 6, 7, u 9, dana kollu adeskluzzjoni kompleta w ghad-detriment tal-istess rikorrenti.

8. Illi ghalhekk llum l-intimati huma fil-pussess u fil-kontrol esklussiv ta' partijiet li kellhom jibqghu komuni ghal kulhadd, kif ukoll qed jokkuppaw ad eskluzzjoni tar-rikorrenti dawk il-partijiet hawn fuq imsemmija w li messew lilhom skond il-qasma.

9. Illi noltre' l-intimati bdew ukoll juzaw il-partijiet komuni rimanenti b'tali mod li qed jostakolaw l-ambjenti komuni u kif ukoll jimblukkaw l-access liberu ghall-partijiet mill-ambjenti l-ohra tar-razzett fosthom kamra numru 10, u kif ukoll nbarkaw fuq sensiela ta' atti violenti fil-konfront tar-rikorrenti bl-intiza li jintimidawhom u jisfurzawhom kompletament il-barra mill-imsemmi raba u razzett go Wied Il-Hesri fil-limiti ta' Siggiewi.

10. Illi l-intimidazzjonijiet saru u qed jsiru kemm bil-fomm u billi bdew jwaddbu hmieg taz-zwiemel u tal-klieb lejn il-bibien tal-kmamar nru 2 u 3 fil-pusess tar-rikorrenti jew uhud minnhom, u kif ukoll harqu l-mghallef li kien fil-kamra numru 7 propjeta' tar-rikorrenti Lourdes u Nicholas

Cachia, u kif ukoll imblukkaw il-kamra numru 10 b'karru taz-zwiemel ghad-detriment tar-rikorrent Francis Cachia, fost azzjonijiet intimidatorji ohra.

11. Illi l-intimati qedghin ukoll juzaw l-partijiet komuni rimanenti b'mod li qed jfixkel lir-rikorrenti fid-dgawdija tal-partijiet li jinsabu fil-pussess taghhom, u fl-access liberu fil-partijiet komuni u dana kif ser ikun spjegat dettaljatament fil-mora tal-kawza.

12. Illi l-intimati qedghin jhallu zwiemel u klieb fil-partijiet komuni tal-Farm ta' Wied ta' Hesri - Siggiewi, w ta' spiss qeghdin jfixxlu lir-rikorrenti fl-access liberu ghall-partijiet li fadal fil-pusess taghhom.

13. Illi noltre' l-intimat Simon Cachia hedded lir-rikorrenti li ser jbiddel is-serratura tal-imsemmi razzett li jinsab go Wied il-hestri fis-Siggiewi, u dana adeskluzzjoni tar-rikorrenti ghaliex skond hu r-razzett huwa kollu tieghu u familtu;

14. Illi barra minn dan kollu f'Marzu 2018 l-intimat Simon Cachia arbitrarjament u llegalment invada l-ghalqa ohra mqabbla ghand uhud mir-rikorrenti, liema ghalqa hija maghrufa 'Ta'Wilga z-Zghira', indikata ukoll bhala 'Taqsisa u l-Bur' fil-limiti ta' Siggiewi kif ahjar mirija l-anness *ariel photo* Dok NC .1, u dana stante illi r-rikorrenti hlief ghal George Cachia huma l-unici kerrejja tal-istess raba minghand l-Awtorita tal-Artijiet.

15. Illi matul l-istess zmien u cirkostanzi l-intimat Simon Cachia u Saviour Cachia dahlu fl-imsemmija ghalqa u serqu l-qamh mill-imsemmija ghalqa propjeta tar-rikorrenti, kif ukoll

vandalizzaw il-hitan tas-sejjieh tal-imsemmija ghalqa, u dana minkejja li l-intimat Simon Cachia gie repetutament milqugh u mwissi mir-rikorenti milli jaghmel dan u minkejja wkoll li saru diversi rapporti w kwereli kontra tieghu mal-Pulizija.

16. Illi l-intimat Simon Cachia minkejja diversi rapporti li saru kontra tieghu baqa jhedded, jintimida u jipprovoka lill-uhud mir-rikorrenti meta sfaccatament f'wicchom jew minn wara daharhom baqa jinvadi r-raba 'Ta' Wilga z-Zghira ' li huwa mqabbel esklussivament ghandhom sabiex jivvandalizza l-hitan u jisraq l-qamh.

17. Illi kien fid-dawl ta' dawn ic-cirkostanzi kollha fejn l-attegjament tal-intimati huwa wiehed ta' 'bullying' fil-konfront tar-rikorrenti, persuni ta' eta avvanzata, sabiex jfixxkluwhom fid-dgawdija tal-propjeta li qieghda fil-pussess taghhom, li r-rikorrenti kellhom jirrikorru ghat-talba tal-hrug tal-mandat ta' inibizzjoni numru 421/2018LSO kontra Simon Cachia, degretat fis-27 ta' Marzu 2018.

18. Illi r-rikorrent Nicholas Cachia jiddikjara li huwa jaf b'dawn il-fatt personalment.

B. Raguni ghat-Talbiet f'dawn il-proceduri

1. Illi l-prezenti proceduri qeghdin isiru sabiex l-intimati jizgumbraw minn partijiet mir-raba u r-razett li jinsabu f' Wied l-Hesri u jnehhu l-ingombru mill-partijiet komuni li jinsabu fl-imsemmija raba u razzett u jergu jifthu l-accessi li huma ghalqu, w jkunu huma jew minn minnhom prekluzi

milli jergu jinvadu r-raba 'Ta' Wilga z-Zghira', indikata ukoll bhala 'Taqsisa u l-Bur' fil-limiti ta' Siggiewi;

C. Talbiet Attrici

Ghaldaqstant r-rikorrenti in vista' ta' dak kollu fuq premess, jitolbu li dina l-Onorabbli Qorti joghgobha:-

1. Tiddikjara li l-kontendenti huma ko-pussessuri tar-raba u r-razzett li jinsabu f'Wied il-Hesri fil-limiti tas-Siggiewi fi kwoti diversi li tasal ghalihom dina l-Onorabbli Qorti.

2. Tiddikjara li l-kontendenti kienu qasmu bejniethom l-imsemmi raba u razzett f'Wied il-Hesri fil-limiti tas-Siggiewi skond skrittura privata u pjanta annessa dokument NC1, u ghalhekk l-intimati wara l-imsemmija qasma nvadew arbitrarjament u llegalment partijiet mir-raba u r-razzett ta' Wied il-Hesri adesklussjoni w ghad-detriment tar-rikorrenti.

3. Tiddikjara li r-rikorrenti huma ko-pussessuri tar-raba maghruf 'Ta' Wilga z-Zghira', indikata ukoll bhala 'Taqsisa u l-Bur' fil-limiti ta' Siggiewi fi kwoti diversi li tasal ghalihom dina l-Onorabbli Qorti u adeskluzzjoni tal-intimati.

4. Tiddikjara illi Nicholas Cachia wahdu wiret lid-defunt huh Giuseppi Cachia u ghalhekk sehem id-defunt Giuseppi Cachia mill-qbiela tar-Razzett u r-raba maghruf 'Ta' Wied il-Hesri fil-limiti tas-Siggiewi w kif ukoll mill-qbiela tar-raba 'Ta' Wilga z-Zghira', ndikata ukoll bhala 'Taqsisa u l-Bur' fil-limiti tas-Siggiewi ddevolvew fuq isem r-rikorrent Nicholas Cachia skond kif jipprovdi l-artikolu 2 tal-Kapitolu 199 tal-Ligijiet ta' Malta.

5. Tikkundanna lill-intimati jew minnhom jnehhu kull ngombru li hemm fil-partijiet komuni minnhom maghmula fir-razzett u r-raba 'Ta' Wied l-Hesri fil-limiti tas-Siggiewi, u kif ukoll kull oggett iehor li jinsab fil-partijiet komuni li b'xi mod jew iehor jxekkel lir-rikorrenti fid-dgawdija w l-pussess kongunt tal-istess partijiet komuni, w kif ukoll tordnalhom jirrimovu s-sokra u jifthu l-accessi kollha minnhom ostakulati tal-partijiet komuni w kif ukoll tal-partijiet l-ohra kollha li jappartjenu lir-rikorrenti.

6. Tikkundanna lill-intimati sabiex fi zmien qasir u perentorju jizgumbraw minn dawk l-ambjenti tar-razzett u r-raba f'Wied il-Hesri fil-limiti tas-Siggiewi li jappartjenu lir-rikorrenti skond il-qasma annessa dokument NC1.

7. Tikkonferma l-effetti tad-digriet taghha datat 27 ta' Marzu 2018 li nforza tieghu nhareg l-Mandat ta' Inibizzjoni numru 421/2018LSO, interalia li tinibixxi definittivament, lill-intimati jew minn minnhom milli b'xi mod jew iehor jimmolestaw lir-rikorrenti fid-dgawdija u l-pusess tal-ghalqa maghrufa 'Ta' Wilga z-Zghira' , ndikata ukoll bhala 'Taqsisa u l-Bur' fil-limiti tas-Siggiewi.

8. Taghti dawk il-prevedimenti kollha necessarji w opportuni fic-cirkostanzi, nkluzi wkoll billi tawtorizza lir-rikorrenti previa bl-ghajnuna u taht s-supervizjoni ta' periti nominandi, jnehhu ghas-spejjez tal-intimati kull ngombru u jifthu kull access skond id-direzzjoni ta' dina l-Onorabbli Qorti kif jidrilha xieraq, u dana sabiex id-drittijiet kollha tar-rikorrenti f'dan ir-rigward jkunu mharsa fl-intier taghhom.

Bl-ispejjez, komprizi dawk tal-Mandat ta' Inibizzjoni numru 421/2018 LSO, kontra l-intimati li jibqu minn isssa ngunti ghas-subizzjoni.'.

Rat ir-risposta guramentata ta' Simon Cachia et li taqra kif isegwi:

1. 'Fl-ewwel lok, preliminarjament, ir-rikorrenti kollha jridu jgibu l-ahjar prova tat-titolu minnhom reklamat fl-ewwel paragrafu tar-rikors guramentat, kif ukoll b'hekk tal-interess guridiku li jressqu it-talbiet f'din il-kawza;

2. Fit-tieni lok, ir-rikorrenti jehtiegu wkoll qabel xejn jiddentifikaw bid-dikjarazzjoni appozita x'inhi n-natura tal-azzjoni minnhom maghmula, u/ jew l-artikolu fil-ligi abbazi ta' liema qeghdin iressqu din l-azzjoni, bil-ghan illi l-esponenti intimati jkunu f'qaghda ahjar illi jifformulaw it-twegiba taghhom ghall-istess;

3. Fit-tielet lok, gialadarba r-rikorrenti jidentifikaw l-azzjoni minnhom imressqa, jehtieg jissodisfaw fis-shih l-elementi kollha mehtiega mil-ligi sabiex l-azzjoni hekk identifikata tkun tista' tirnexxi;

4. Fir-raba', lok sejjer jirrizulta lil din l-Onorabbli Qorti illi r-rikorrenti kienu prekluzi mil-ligi milli jressqu l-hames, is-sitt u t-tmien talba maghmula fir-rikors guramentat taghhom, u dan ghar-ragunijiet li se jigu spjegati aktar fid-dettall matul is-smiegh;

5. Fil-hames, lok, is-sebgha talba fir-rikors guramentat hija inakkoljibbli stante il-fatt illi ma tezisti ebda azzjoni ghall-kawtela permanenti u perpetwa ta' xi drittijiet *ut sic* fl-astratt,

kif lanqas tezisti ebda azzjoni sabiex mandat kawtelatorju jigi estiz permanentement;

6. Fis-sitt lok, dak li jinghad mir-rikorrenti huwa fattwalment inkorrett u inveritier, u legalment insostenibbli, hekk kif se jirrizulta mis-smigh tar-rikors guramentat;

7. Mil-bqija, it-talbiet rikorrenti huma infondati fil-fatt u fid-dritt.

Bl-ispejjez u imghaxxijiet (fejn dovuti) kontra r-rikorrenti, u b'riserva li l-esponenti jressqu kull eccezzjoni ulterjuri illi jistghu ikunu awtorizzati jressqu skond il-ligi, u minghajr pregudizzju ghall kull jedd tal-esponenti fil-konfront tar-rikorrenti.'.

Rat l-affidavits, xhieda, skrittura privata, pjanti, ritratti, certifikat tal-mewt, ricerki testamentarji sigrieti u pubblici, testment, skrittura privata, okkorrenzi, sentenzi, ricevuti, aeriel photos, dokumenti u l-provi kollha esebiti fl-atti;

Rat in-nota tar-rikorrenti ntavolata nhar it-3 ta' Lulju, 2018 (fol. 48) fejn permezz taghha ddikjaraw li l-azzjoni minnhom vantata bir-rikors guramentat hija l-actio manutentionis in rigward il-molestia fil-pussess tal-ghalqa 'Ta' Wilga z-Zghira' indikata wkoll bhala 'Taqsisa' u 'l-Bur' fil-limiti tas-Siggiewi, u hija wkoll l-actio pussessarja rigward il-molestja fil-pussess 'Hesri Farm House', limiti ta' Wied il-Hesri, Siggiewi u dan ibbazata fuq il-pussess bl-inkwilinat tal-istess razzett u raba' anness mieghu;

Rat illi fil-verbal tas-6 ta' Novembru, 2018 (fol. 49) Dr Victor Bugeja ghar-rikorrenti ddikjara li l-actio possessoria rigward il-molestja fil-pussess ta' Hesri Farmhouse hija l-actio spolii;

Rat illi fil-verbal tal-4 ta' Marzu, 2021 din il-Qorti ddikjarat wara li rat il-verbal a fol. 49 tal-process u in vista tat-talbiet tar-rikorrenti kif imposti u stante li fi kwalunkwe kaz il-provi tar-rikorrenti xorta wahda tressqu fuq it-talbiet kollha, il-Qorti rrevokat l-ordni li ser tinghata sentenza separata fuq l-actio spolii u ddikjarat li ser tinghata sentenza fuq it-talbiet kollha;

Rat illi fil-verbal datat 30 ta' Mejju, 2023 il-kawza giet differita ghal-lum ghad-decizjoni bil-fakulta' tal-partijiet li jaghmlu s-sottomissjonijiet bil-miktub f'termini mposti fuqhom;

Rat is-sottomissjonijiet tal-partijiet fl-atti;

Rat l-atti kollha tal-kawza.

Ikkunsidrat:

<u>L-ewwel eccezzjoni preliminari – l-ahjar prova tat-titolu:</u>

Illi preliminarjament l-intimati eccepew li r-rikorrenti jridu jgibu l-ahjar prova tat-titolu minnhom reklamat, kif ukoll b'hekk tal-interess guridiku li jressqu t-talbiet f'din il-kawza.

Illi tul il-mori tal-kawza gie identifikat bi precizazzjoni x'inhi n-natura tal-azzjoni odjerna fejn ir-rikorrenti ddikjaraw permezz ta' nota (fol. 48) u fil-verbal tas-seduta tas-6 ta' Novembru, 2018 (fol. 49) li l-azzjoni fir-rigward ir-raba' maghruf bhala 'Ta' Wilga z-Zghira', maghrufa wkoll bhala 'Taqsisa' jew 'L-Bur' hija l-*actio manutentionis*, filwaqt li fir-rigward ir-raba' u r-razzett maghruf bhala 'Ta' Wied Hesri', fis-Siggiewi hija l-*actio spolii*.

Illi fil-kawza fl-ismijiet **Grezzju Patiniott et -vs- George Degiorgio** deciza mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili nhar il-11 ta' April, 2019 li da parte taghha kkwotat mid-decizjoni fl-ismijiet **Domenica Mamo et -vs- Antonia Galea** gie ritenut illi:

'Tajjeb jigi affermat, li huwa minnu, li kemm l-*actio spolii*, u l-*actio manutentionis* huma azzjonijiet possessorji, fejn il-bazi taghhom hija l-pussess mhux it-titolu. Tant hu hekk, li kemm l-*actio spolii* u kemm l-*actio manutentionis* ma jidhlux fil-kwistjoni petitorja tat-titolu.

Difatti, kif ribadit fil-kaz **Domenica Mamo et vs Antonia Galea**, Prim Awla - 18 ta' Frar 2004:

"L'actio manutentionis bhal actio spolii tista' tkun, anzi ghandha tkun diretta kontra l-persuna li materjalment ikun responsabbli ghall-agir abbuziv turbattiv tal-pussess, indipendentement minn kull konsiderazzjoni ohra. L-azzjoni hija mmirata biex jigi reintegrat l-istat ta' dritt billi min ikun responsabbli biex jiddisturba l-istatus quo vjolentement, abbuzivament jew klandestinament jigi kkundannat li jqieghed kollox kif kien qabel, bhala pre rekwizit ghall-indagini dwar id-drittijiet reciproci bejn il-litiganti."'.

Illi fil-kaz odjern, trattandosi ta' *actio spolii*, u ta' *actio manutentionis*, l-Qorti m'ghandiex ghalfejn tinvestiga t-titolu tal-proprjeta' pero' investigazzjoni tal-pussess u detenzjoni skont il-kaz huwa sufficjenti u dan anke fid-dawl ta' dak li nghad fil-gurisprudenza kwotata. Ghaldaqstant fid-dawl ta' dak li ghadu kif inghad il-Qorti ser tghaddi sabiex tichad din l-ewwel eccezzjoni preliminari.

<u>Kunsiderazzjonijiet legali u fattwali:</u>

Illi fit-tieni eccezzjoni taghhom l-intimati Cachia eccepew illi r-rikorrenti qabel xejn jehtieg illi jidentifikaw bid-dikjarazzjoni appozita x'inhi n-natura tal-azzjoni minnhom maghmula u/jew l-artikolu fil-ligi abbazi ta' liema qeghdin iressqu din l-azzjoni bil-ghan li huma jkunu f'qaghda li jifformulaw it-twegiba taghhom ghall-istess.

Illi r-rikorrenti Nicholas Cachia et permezz ta' nota ntavolata nhar it-3 ta' Lulju, 2018 (fol. 48) iddikjaraw illi '…l-azzjoni minnhom vantanta bir-rikors guramentat bin-numru surreferit hija l-*actio manutensionis* in rigward il-molestia fil-pussess tal-ghalqa **Ta' Wilga z-Zghira**' indikata ukoll bhala 'Taqsisa' u 'l-Bur' fil-limiti tas-Siggiewi, u hija ukol l-*actio pussessorja* nrigward il-molestia fil-pussess ' **Hesri Farm House**, limiti ta' Wied il-Hesri, fis-Siggiewi w dana bbazzat fuq il-pussess bl-inkwilinat tal-istess razzett u raba anness mieghu.'.

Segwa li fil-verbal tas-seduta tas-6 ta' Novembru, 2018 (fol. 49) Dr Victor Bugeja ghar-rikorrenti specifika fir-rigward l-'actio possessoria' rigward il-molestja fil-pussess tar-raba' u razzett maghruf bhala 'Ta' Hesri Farmhouse' li hija l-actio spolii.

Jirrizulta ghalhekk li din l-eccezzjoni hija sorvolata.

Illi fid-dawl ta' tal-identifikazzjoni tal-azzjonijiet tentati mir-rikorrenti l-Qorti ser tipprocedi sabiex tezamina z-zewg azzjonijiet separatament billi l-ewwel tibda bl-*actio spolii* u sussegwentement tghaddi sabiex tezamina l-*actio manutentionis*.

Actio spolii fuq raba' w razzett maghruf bhala 'Ta' Wied Hesri':

Illi l-azzjoni ta' spoll hija regolata bl-Artikoli 535 u 536 tal-Kodici Civili Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta li jipprovdu kif isegwi:

'535. (1) Jekk persuna tiġi, bil-vjolenza jew bil-moħbi, mneżżgħa mill-pussess, ta' liema xorta jkun, jew mid-detenzjoni ta' ħaġa mobbli jew immobbli, hija tista', fi żmien xahrejn mill-ispoll, titlob, b'azzjoni kontra l-awtur tal-ispoll, li terġa' tiġi mqiegħda f'dak il-pussess jew f'dik id-detenzjoni, kif jingħad fl-artikolu 791 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili.

(2) Dan it-tqegħid mill-ġdid fil-pussess jiġi ordnat mill-qorti, wkoll jekk il-konvenut ikun is-sid tal-ħaġa li tagħha l-attur ikun bata l-ispoll.

536. It-tqegħid mill-ġdid fil-pussess fil-każ imsemmi fl-aħħar artikolu qabel dan, ma jneħħix il-jedd tal-eżerċizzju ta' kull azzjoni possessorja oħra li għaliha jkollu jedd kull pussessur.'.

Illi l-awtur **Mattirolo** fil-ktieb tieghu **Trattato di Diritto Giudiziario Civile Italiano** (Volume I. ed. 1902 Torino, para. 271) dwar din l-azzjoni ta' spoll privilegjat jghid illi:

'La reintegrazione del possesso a favore di chi ne fu spogliato è una misura di ordine pubblico, è un provvedimento diretto a conservare la pace pubblica. L'articolo 695 del Codice Civile applica, in tutto il suo rigore, la regola "spoliatus ante omnia restituendus". Il perchè l'azione di reintegrazione, compiuto lo spoglio, compete a qualunque possessore, astrazione fatta dal carattere del suo possesso, sia pur questo anche solo precario, o di origine illegittima, purchè pero' abbia il carattere esteriore

dell'esercizio di un preteso diritto.'.

Illi mill-gurisprudenza tal-Qrati nostrana jirrizultaw tlett (3) elementi rikjesti sabiex azzjoni ta' spoll privilegjat tirnexxi, u cioe':

1. **Actor docere debet possedisse** – il-pussess;

2. **Spoliatum fuisse** – l-azzjoni spoljattiva li tkun saret bil-mohbi jew kontra l-volonta' tal-attur; u

3. **Infra bimestre deduxisse** – l-azzjoni ssir fi zmien xahrejn minn meta jkun sehh l-ispoll.

Illi jekk wahda minn dawn l-elementi hija mankanti din l-azzjoni ta' spoll vjolenti u klandestin ma tirnexxix. Hekk difatti nghad mill-Qorti ta' l-Appell fid-decizjoni fl-ismijiet **Joseph Tabone -vs- Joseph Flavia sive de Flavia** deciza nhar is-7 ta' Marzu, 1958 illi:

'Jekk imqar xi wiehed minn dawn ir-rekwiziti essenzjali ma jigix ppruvat, l-azzjoni taqa' minghajr ma jkun hemm bzonn li jigi ndagat jekk jirrikorrux anki r-rekwiziti l-ohra.'.

Illi fil-mertu l-Qorti rat li fir-rikors promotur, ir-rikorrenti bhala raguni ghat-talbiet f'dawn il-proceduri, partikolarment dawn relatati mar-raba' u r-razzett maghruf bhala 'Ta' Hesri Farmhouse', Siggiewi jiddikjaraw li l-iskop tal-kawza huwa sabiex l-intimati jizgumbraw minn partijiet mir-raba' u r-razzett li jinsab f'Wied Hesri, jnehhu l-ingombru mill-partijiet komuni li jinsabu fl-istess raba' u razzett, u jifthu l-accessi li l-intimati ghalqu.

F'dan ir-rigward ir-rikorrent Francis Cachia fl-affidavit tieghu a fol. 52 et seq tal-process jghid is-segwenti:

‘Gara pero li fil-21 ta’ Settembru 2015 l-intimati bla kliem u bla sliem gabu fir-razzett hafna material tal-bini, nkluzi gebel u ramel u zrar u nvadew ir-raba kollu ghad-detriment tal-ahwa kollha u bdew jibnu l-kmamar fir-raba. Barra minn dan ghalqu l-access bil-katnazzi u zewg biebien. Illum ahna prekluzi nidhlu fl-ambjenti murija fil-pjanta dok FC18 indikati bl-ittri A, C, D, E, F, J, I u H u kif ukoll il-kmamar numru 5 u 9. Dwar parti minn dawn l-invazjonijiet li saru bejn l-15 ta’ Settembru 2015 u llum saru mill-intimati, saru diversi rapport u anke kawza quddiem l-Qorti tal-Magistrati. Qieghed nannetti ukoll sentenza tal-Magistrat Dottor Aaron Bugeja f’dan ir-rigward, (dok FC19).

Wara dan kollu ahna avvicinajna lil huna Salvu Cachia sabiex jirrivertu lura l-bini u l-pussess ghal dak li kien qabel pero huwa irrifjuta. Dan kien fil-25 ta’ Jannar 2016. Dak in-nhar, mhux biss kien irrifjuta li jirriverti ruhu u jirregola skond l-skrittura imma ukoll kien heddidna li gie inkwiet kbir ghalina. Fuq dan it-theddid morna l-Ghassa ta’ Haz-Zebbug naghmlu rapport (Dok FC20) u waqt li jiena u hija Nicholas konna fl-Ghassa taz-Zebbug dahal rapport li kien hemm hruq f’razzett fis-Siggiewi u meta rritornajna lura r-razzett taghna sibna fire engines u l-kamra kumru 7 ta’ ohtna Lourdes u li fiha jiena u huti kellna ghadda tar-raba u tiben, kienet mahruqa ghal kollox. Dwar l-incident rega sar rapport lill-Pulizija u ttiehdu l-proceduri kriminarli izda Salvu Cachia gie liberat minhabba nuqqas car ta’ provi ghax ma nqabadx fil-fatt.

Irrid nghid illi fir-razzett jinzlu kuljum huna Salvu u uliedu Simon u Eddie ahwa Cachia. Minn dak iz-zmien ahna ghamilna madwar tmintax ir-rapport dwar molestja min naha tal-intimati. Qed nesebixxi sensiela ta’ rapport li saru mal-pulizija li jirrigwardaw ngombru tal-passaggi komuni, tfiegh ta’ demel u hmieg taz-

zwiemel lejn il-bieb tal-kmamar ta huti George, Nicholas, u Nikolina, jitilqu klieb perikoluzi bhal pitbull u klieb tal-wolve fil-partijiet komuni u jirrifjutaw li jnehhom minn nofs. Jingumbraw l-passag komuni biz-zmiemel, u karettuni u ngenji fil-bieb principali, tpoggija ta' katnazzi u twahhil ta' biebien fil-passaggi komuni sabiex jostakolaw lilna r-rikorrenti milli nidhlu liberament ghall-ambjenti minnha suppost okkupati. Dwar dawn l-incideni saru diversi rapport lil Pulizija. (ara doks FC21 sa FC , ritratti u rapport annessi).'.

Illi sabiex il-Qorti tkun tista tidentifika wiehed wiehed minn dawn l-incidenti u tkun tista tidentifika d-data meta graw dawn l-incidenti billi d-data hija element essenzjali tal-actio spolii trid tezamina wiehed wiehed ir-rapporti li saru ghand l-Pulizija Ezekuttiva. B'dawn ikunu s-segwenti:

1. Rapport datat 21 ta' Settembru, 2015 bir-referenza NPS 2/D/2018/2015 (fol. 97) fejn permezz tieghu whud mir-rikorrenti rrapportaw li huma ghandhom razzett maqsum skont il-ligi bil-perit u huhom l-iehor Salvu Cachia qed jiehu kmamar u giardina zghira li m'humiex tieghu. Komplew jistqarru li Salvu jghid li jaghmel hekk ghax ma jibza minn hadd. Jghidu li Salvu qieghed inaddaf biex jipprepara biex jibni kamra fin-naha ta' Nikol li kien diga ha nofsha. Ir-rikorrenti Francis u Nikol f'dan ir-rapport stqarru wkoll li Salvu ihalli tlett (3) iklieb ta' razza pitbull, German Shephard u Dober fil-bitha u huma jiddejqu jidhlu bihom. Sostnew li kull ma jixtiequ huma huwa li Salvu jiehu l-affarijiet tieghu mhux ta' haddiehor ukoll.

2. Rapport datat 24 ta' Jannar, 2016 bir-referenza NPS 2/D/225/2016 (fol. 111) fejn uhud mir-rikorrenti

rrappurtaw illi dakinhar ghal habta tal-8.30am meta marru l-ghalqa ta' Wied il-Hesri, Siggiewi sabu li ziemel (pony) li kellhom f'kamra li qieghda fl-istess ghelieqi u li tappartjeni lil huhom Anthony bix-xatba tal-hadid imnehhija cioe' imqaccta minn postha u minflokha tpoggiet wahda tal-injam biss kemm ma johrogx dan iz-ziemel u ta' dan ghandhom ir-ritratti. Jghidu li dan iz-ziemel kien ta' huhom li gie nieqes u huhom iehor Salvu Cachia qabad u ha tliet kmamar li fihom kien hemm xi affarijiet u z-ziemel imsemmi. Ikomplu jghidu li huma ghandhom kawza ma' dan huhom Salvu Cachia u t-tfal tieghu Simon u Eddie li jkunu ukoll gewwa l-ghelieqi msemmija.

3. Rapport datat 25 ta' Jannar, 2016 bir-referenza NPS 2/D/232/2016 (fol. 73) fejn permezz tieghu whud mir-rikorrenti lmentaw illi ghal habta tal-10 ta' filghodu kien avvicinhom huwhom Salvu Cachia fejn talabhom li jsibu kompromess u meta huma qalulu li hemm il-Qorti u ghalhekk taqtaha l-Qorti huwa beda jheddidhom. Iddikjaraw li kienu qeghdin jibzghu jersqu lejn l-ghalqa ta' Wied Hesri billi jista jaghmlilhom xi haga.

4. Rapport datat 25 ta' Jannar, 2016 bir-referenza NPS 2/D/235/2016 (fol. 77) minn liem jirrizulta li ghal habta ta' nofsinhar (12pm) dahlet telefonata fil-control room tal-Pulizija li kien hemm xi nirien gewwa xi mahzen fi Triq Manuel Zammit, Siggiewi. Fir-rapport jirrizulta li gew mitkellma Nicholas Cachia u Francis Cachia fejn stqarrew li huma s-sidien tal-kamra li hadet in-nar u li huma ma kinux fuq il-post x'hin gara l-hruq billi huma kienu jaghmlu rapport gewwa l-Ghassa. Stqarrew li dik kienet il-kamra taghhom u kienet l-unika kamra li hadet in-nar u li fiha kien

hemm tiben, ghalf taz-zwiemel u mutur tal-hart ahmar valur ta' €400.

5. Rapport datat 1 ta' Frar, 2015 jew 2016 bir-referenza NPS 2/D/313/2016 (fol. 104) fejn permezz tieghu whud mir-rikorrenti rrapportaw illi huma marru fl-ghalqa li kienet mahruta sabiex jigi mhawwel il-basal fejn sabu debba li kienet qed tghaffeg fil-parti taghhom tal-ghalqa. Sostnew illi din id-debba hija ta' Simon Cachia detentur tal-karta tal-identita' numru 014971M li huwa t-tifel ta' huwhom. Stqarrew ukoll li sabiex id-debba tidhol fil-parti taghhom xi hadd irid jifthilha.

6. Rapport datat 10 ta' Frar, 2016 bir-referenza NPS 2/D/391/2016 (fol. 120) fejn permezz tieghu r-rikorrenti Nicholas Cachia flimkien ma' George Cachia stqarrew li l-bierah 9 ta' Frar, 2016 huma marru gewwa r-razzett u fil-parti tal-giardina taghhom sabu debba tigri ta' Simon Cachia. Sostnew ukoll li fl-istess giardina hemm parti b'xatba liema xatba giet maghluqa b'habel, katina u katnazz liema xatba qed taghlaq l-access ghal parti li hi komuni ghal kulhadd. Stqarrew li din id-debba ilha fl-imsemmija giardina mid-29 ta' Jannar, 2016 u huwa kien ha xi ritratti rigward dan. Nicholas Cachia kompla jishaq li llum fl-10 ta' Frar, 2016 flimkien ma' certu Manuel Cachia kienu marru sabiex jalfu z-ziemel u fil-bieb li jintuza sabiex tidhol ghar-razzett kien hemm debba marbuta ezatt wara l-bieb u minhabba li l-bieb jinfetah fuq in-naha ta' gewwa meta jinfetah il-bieb din tista tintlaqat u tista tkun ta' periklu wkoll ghalihom.

7. Rapport datat 28 ta' April, 2016 bir-referenza NPS 2/D/1225/2016 (fol. 125) fejn permezz tieghu George

Cachia, Anthony Cachia u Nicholas Cachia rrappurtaw illi huwhom Salvu Cachia li wkoll ghandu bicca mir-raba' kien qieghed jaqla s-sigar u kif ukoll ghamel katnazz biex hutu l-ohra ma jkunux jistaw jidhlu. Anthony Cachia stqarr ukoll li fil-bicca tieghu Salvu ghandu ziemel u ihallih wara x-xatba biex ma jkunx jista jidhol kif ukoll ghamel tinda biex jorqod iz-ziemel fiha. George Cachia kompla li Salvu ghandu l-klieb li hallihom jigru u li jistaw ikunu ta' perikolu ghall-hutu.

8. Rapport datat 28 ta' Novembru, 2016 bir-referenza NPS 2/D/3107/2016 (fol. 134) fejn permezz tieghu whud mir-rikorrenti rrappurtaw illi ghal habta tas-7.30am marru sabiex jghalfu l-pony ir-razzett li qieghed Wied il-Hesri, Siggiewi u sabu l-klieb jigru fil-komun fil-bitha fosthom pitbull, tal-wolf u ohrajn kbar daqshom. Stqarrew li hemm sabu lin-neputi taghhom Eddie Cachia u qalulu sabiex idahhal il-klieb u jnehhi l-hmieg taghhom min-nofs u dan bl-edukazzjoni dan beda jghajjarhom u juza kliem mhux xieraq. Stqarrew ukoll li huma u hergin qabad il-hmieg tal-klieb u waddbu mal-bieb tal-mahzen u fuq il-katnazz fil-prezenza taghhom.

9. Rapport datat 16 ta' Dicembru, 2016 bir-referenza NPS 2/D/3252/2016 (fol. 139) fejn permezz tieghu r-rikorrenti Nicholas Cachia u Francis Cachia rrappurtaw illi ghal habta tas-7.30 nizlu r-razzett bhas-soltu gewwa Wied Hesri, Siggiewi biex jaghlfu lill-pony u dawn ma setghux jidhlu minhabba l-fatt li Eddie Cachia kief rahom gejjin fetah lil erba' (4) klieb li ghandu. Sostnew illi huma obbligati jmorru darbtejn kuljum apparti li jridu johorgu l-pony u bil-klieb ma jkunux jistghu. Sostnew ukoll li meta jkellmu lil Eddie jibda jitkellem pastaz u hazin.

10. Rapport datat 8 ta' Marzu, 2018 bir-referenza NPS 5/K/489/2018 (fol. 178) fejn ir-rikorrenti Francis Cachia flimkien ma ibnu Manuel Cachia, u Nicholas Cachia rrapportaw li ftit tal-hin qabel hekk ghal habta ta' 2.30pm huwa mar fl-ghalqa tieghu fil-limiti ta' Wilga z-Zghira lejn il-gibjun tal-Qrendi u nzerta lil Simon Cachia li kien qieghed jghabbi balla tiben fuq mutur kif ukoll kien hemm balla tiben ohra mahsuda fl-art. L-istess qamh kien mizrugh qabel minn Francis Cachia. Francis Cachia sostna li huwa kien mar kellem lil Simon Cachia u dan kien qallu li ghada kien riega sejjer.

11. Rapport datat 9 ta' Marzu, 2018 bir-referenza NPS 5/K/499/2018 (fol. 184) fejn permezz tieghu George Cachia rrapporta li ghal habta tad-9am waqt li kien l-ghalqa maghrufa bhala 'Il-Wilga z-Zghira' dahlet karozza bajda bir-reverse misjuqa minn Simon Cachia u ibnu Luke Cachia go sqaq jaghlaq. Jghid li x'hin nizel infurmah biex ma jidholx gol-ghalqa tieghu u dan qallu li ser jidhol u ser jaqla l-qamh u ser jigi kuljum jaqla l-qamh. Sostna li Simon qallu li ser jibdel ic-cavetta tar-razzett u ma jhallihx aktar jidhol. George Cachia jghid li huma qabzu l-hajt u bdew jaqalaw gozz l-qamh u jghid li huwa beda jxerdu biex ma jihduhx u hu xorta baqa jaqla l-qamh. Jghid li Simon qallu ejja hudu l-qamh u x'hin mar qabdu minn sidru u sabtu mal-art u weggalu dahru u Luke beda jzomm lil missieru sabiex ma jsawwtux. Jghid li hu halla lil Simon jaqta l-qamh u mar l-ghassa.

12. Rapport datat 12 ta' Marzu, 2018 bir-referenza NPS 2/D/498/2018 (fol. 190) fejn permezz tieghu r-rikorrenti

George, Francis u Nicholas ahwa Cachia rrapportaw illi s-Sibt 10 ta' Marzu, 2018 kienu marru l-ghalqa ghal habta tas-2.15pm u sabu bicca mill-hajt tal-ghalqa mwaqqa u qabda qamh maqlugh. Sostnew li huma bnew il-hajt mill-gdid u marru lura d-dar. Sostnew ukoll li llum 12 ta' Marzu, 2018 Frans u Nicola marru gewwa l-ghalqa ghal habta tas-7.30am – 8.30am gewwa l-Wilga z-Zghira, Siggiewi u l-hajt kien ghadu kif kien is-Sibt mibni. Imbaghad kienu marru kollha f'daqqa ghal habta tal-10.15 u sabu li xi hadd kien rega qaleb l-hajt u ha l-qamh. Komplew jirrapportaw li meta kienu fir-razzett raw lil Simon Cachia bil-van Range Rover u minnha kien qieghed inizzel qamh minn wara tieghu ghal gor-razzett sabiex jitimghu liz-ziemel tieghu.

13. Rapport datat 13 ta' Marzu, 2018 bir-referenza NPS 5/K/522/2018 (fol. 198) fejn permezz tieghu r-rikorrenti Nicholas, George u Francis ahwa Cachia rrappurtaw illi filghodu ghal habta tad-9am fl-ghalqa maghrufa bhala 'Tal-Wilga z-Zghira', Siggiewi raw lil Simon Cachia jigi fl-ghalqa fejn qata l-qamh u ghabbih fil-karozza. Sostnew li Simon Cachia m'ghandu xejn minn dik l-ghalqa u ghalhekk m'ghandux dritt jidhol fiha.

14. Rapport datat 24 ta' Marzu, 2018 bir-referenza NPS 2/D/551/2018 (fol. 144) fejn uhud mir-rikorrenti rrappurtaw illi kellhom problema fir-razzett f'Wied Hesri, Siggiewi billi x'hin marru biex johorgu z-ziemel taghhom sabu z-ziemel ta' Simon Cachia marbut mal-bieb taghhom. Ghalkemm ghajtulu kemm il-darba dan Simon baqa' ma marx ghaliex rahom rega dahal l'gewwa mill-bieb.

15. Rapport datat 8 ta' Mejju 2018 bir-referenza NPS 2/D/835/2018 (fol. 152) fejn permezz tieghu whud mir-rikorrenti rrappurtaw illi nhar it-3 ta' Mejju, 2018 Saviour Cachia u Simon Cachia dendlu serkin mal-mahzen tar-razzett taghhom meta huma riedu jaghmlu xi xoghol fuqu. Ziedu jghidu wkoll li Salvu Cachia gie avzat mill-Pulizja fejn kien qal li ser inehhih izda llum fit-8 ta' Mejju, 2018 meta marru r-razzett sabu serkin iehor imdendel mal-hajt u sabu wkoll xi gaggeg bil-hamiem.

16. Rapport datat 15 ta' Gunju, 2018 bir-referenza NPS 2/D/1100/2018 (fol. 160) fejn permezz tieghu r-rikorrenti Nicholas u Francis ahwa Cachia rrappurtaw illi fl-14 ta' Gunju, 2018 ghall-habta ta' 14.35pm l-intimati Saviour u Simon Cachia nvadew kamra okkupata mill-kwerelanti w dana billi fethu bieb fil-hajt divizorju w okkupaw l-istess kamra formanti parti mir-razzett bla isem li jinsab gewwa Wied l-Hesri, Siggiewi.

17. Rapport datat 7 ta' Lulju, 2018 bir-referenza NPS 2/D/1241/2018 (fol. 163) fejn permezz tieghu whud mir-rikorrenti rrappurtaw illi ghal habta tas-1.30pm kienu ser johorgu biz-ziemel minn gor-razzett li jinsab f'Wied Hesri fejn jostakola l-entratura tal-istess razzett kien hemm mutur bin-numru ta' registrazzjoni JBF528 biex konsegwenza t'hekk kellhom idahhlu z-ziemel lura f'postu peress li bl-ebda mod ma setghu johorgu minn gor-razzett.

18. Rapport datat 21 ta' Lulju, 2018 bir-referenza NPS 2/D/1336/2018 (fol. 168) fejn permezz tieghu Nicholas u Francis ahwa Cachia rrappurtaw illi ghal habta tas-2pm huma marru biex johorgu l-pony mill-bicca art li ghandhom

huma fejn sabu l-mutur ta' Simon Cachia bin-numru ta' registrazzjoni JBF 528 fil-komun u ma setghux jghaddu komdi bil-pony taghhom u ghalhekk holoq ostakolu ghalihom. Nicholas Cachia sostna li din ma kinitx l-ewwel darba li jpoggi l-mutur tieghu fil-komun li huwa ta' kulhadd u hadd ma jista jghaddi komdu bih.

19. Rapport datat 13 ta' Awwissu, 2018 bir-referenza NPS 2/D/1515/2018 (fol. 174) fejn permezz tieghu r-rikorrenti Nicholas u Francis ahwa Cachia rrappurtaw li ghal habta tas-1.30pm nizlu sar-razzett sabiex johorgu l-pony izda ma setghux peress li n-neputi Simon Cachia dahlilhom l-mutur fil-komun tar-razzett sabiex jimblukka u b'hekk ma setghux jahdmu.

Il-Qorti rat ukoll li fl-atti r-rikorrenti tellghu bhala xhud lill-Ispettur Kyle Borg li minflok tela' Pulizija Ryan Sacco u pprezenta ghadd ta' rapporti li saru mal-Pulizija Ezekuttiva. Uhud mir-rapporti huma l-istess bhal dawk ipprezentati mir-rikorrenti personalment filwaqt li ohrajn ma gewx ipprezentati mir-rikorrenti u ghalhekk il-Qorti ser taghmel referenza ghalihom. Dawn huma:

20. Rapport datat 26 ta' Lulju, 2016 bir-referenza NPS 2/D/2039/2016 (fol. 310) fejn George Cachia u Nicholas Cachia rrappurtaw illi huhom kien qieghed ihalli l-klieb jigru bla cinga gewwa Wied Hesri, Siggiewi. Gie mitkellem Simon Cachia fejn stqarr li l-klieb ikunu msakkrin matul il-gurnata pero' meta jmur it-tifel tieghu fil-hin tal-16:00 dan johroghom fil-bitha tar-razzett.

21. Rapport datat 13 ta' Jannar, 2017 bir-referenza NPS 2/D/113/2017 (fol. 281) fejn George, Nicholas u Francis ahwa Cachia rrappurtaw illi sabu l-bieb tal-hamra numru 10 fir-razzett ta' Wied Hesri, Siggiewi mkisser u ivvandalizzat. Ziedu jghidu li huma ma sabu xejn nieqes u li kienu qeghdin jissuspettaw f'huhom certu Salvu Cachia u t-tfal tieghu Eddie u Simon.

22. Rapport datat 6 ta' Settembru, 2017 bir-referenza NPS 2/D/1984/2017 (fol. 300) fejn permezz tieghu r-rikorrenti Francis, George u Nicholas ahwa Cachia rrapportaw illi huhom Salvu Cachia pogga fil-bitha komuni karru ta' ziemel, srieken, xkejjer kbar bic-cana, karretta u ghodda ohra u huma bilkemm jistghu jghaddu min gol-bitha komuni. Ir-rapport gie aggornat billi gie ndikat li gie mitkellem Salvu Cachia fejn stqarr li huwa veru li ghandu dawn l-affarijiet imsemmija fuq fil-bitha komuni taghhom pero' kompla jghid li huwa qatt ma qal lil hutu biex ma ipoggu xejn fil-komun u kompla jghid li jekk riedu jhallu l-affarijiet taghhom fil-komun.

23. Rapport datat 8 ta' Marzu, 2018 bir-referenza NPS 2/D/470/2018 (fol. 360) fejn permezz tieghu r-rikorrenti Francis Cachia rrapporta li fir-razzett li huwa maqsum bejn l-ahwa hemm bitha li hija komuni bejn kulhadd pero' gara li huh Saviour Cachia tefa karru li bih jingarru z-zwiemel fil-bitha u li kien qieghed ikun ta' telf ghalihom.

24. Rapport datat 7 ta' Novembru, 2018 bir-referenza NPS 2/D/2356/2018 (fol. 323) fejn permezz tieghu r-rikorrenti George, Francis u Nicholas ahwa Cachia rrappurtaw illi sabu l-mahzen taghhom mahrug u li rapport kien gja gie

mdahhal fuqu (NPS 2/D/2357/2018) izda xorta wahda xtaqu li jaghmlu rapport ghal avukat taghhom.

25. Rapport datat 26 ta' Jannar, 2019 bir-referenza NPS 2/D/236/2019 (fol. 271) fejn permezz tieghu r-rikorrenti Francis u Nicholas ahwa Cachia rrappurtaw illi ghal habta tal-22.14 marru fir-razzett biex idahlu l-pony pero' sabu li l-bieba maqluwa minn posta kif ukoll l-entratura ostakulata kollha minn pjanci min-naha ta' gewwa b'tali mod li ma setghux jidhlu. Stqarrew li mal-hajt tal-garaxx il-mahruq ghad ghandu bzonn ta' restawr mill-kuntrattur pero' ma' dan il-hajt qed jigi mdendel xi serkini kif ukoll affarijiet ohra assocjati ma' zwiemel b'tali mod li l-kuntrattur ma jistax ikompli x-xoghol. Fir-rapport gie ndikat li gie mitkellem Eddie Cachia fejn stqarr li kien hu u huh Simon Cachia li ghalqu l-kamra bil-pjanci fejn joqghod il-pony billi l-proprjeta' hija taghhom ukoll u hemm proceduri quddiem il-Qorti Civili rigward din il-proprjeta'. Eddie Cachia sostna li kien dendel xi serkin u apparat mal-hajt tal-garage ghaliex hekk kienu jaghmlu u baqa' jaghmel l-istess u sostna li l-proprjeta' hija taghhom.

26. Rapport datat 10 ta' Marzu, 2019 bir-referenza NPS 2/D/632/2019 (fol. 303) fejn gie ndikat li l-Pulizija rcevew talba mill-Qorti sabiex tiehu procedura fil-konfront ta' Saviour Cachia dan minhabba l-fatt li skond l-appell datat 7 ta' Novembru, 2018 is-Sur Cachia gie obbligat mill-Qorti sabiex iregga lura ghan-normal xi alterazzjonijiet li Saviour ghamel gewwa l-proprjeta' ta' hutu Nicholas u Francis ahwa Cachia. Meta Saviour Cachia gie mitlub spjegazzjoni dan qallhom li bhalissa ghaddejja procedura fil-konfront ta' hutu fic-civil u zied li ma kienx irranga l-affarijiet proprju

minhabba dan il-fatt. Jinghad li fis-sentenza tal-appell ma jissemma fl-ebda hin il-bieb li minnu tista tikseb l-access ghall-kamra li hi ta' proprjeta' ta' Nicholas u Francis. Hu zied li go din il-kamra ma jinzamm xejn u li tinsab battala izda biex tikseb l-access ghaliha wiehed bilfors irid jghaddi minn dan il-bieb.

Illi ghalkemm ir-rikorrenti Nicholas Cachia et resqu diversi lmenti skonthom konsistenti f'atti spoljattivi, hekk kif jidher mir-rapporti ndikati fil-paragrafi precedenti, effettivament fil-kawza odjerna l-Qorti hija tenuta li tezamina unikament dawk l-atti li saru fiz-zmien xahrejn qabel l-intavolar tal-kawza odjerna. Dan ghaliex it-terminu ta' xahrejn li fih ir-rikorrenti jridu jiddeducu l-pretensjoni taghhom huwa element essenzjali ta' din l-azzjoni. Kif inghad precedentament ir-rikorrenti fl-affidavits taghhom ma ndikawx data specifika meta graw l-avvenimenti lmentati minnhom ghalhekk il-Qorti hija obligata li toqghod fuq id-dati ndikati fir-rapporti tal-Pulizija Ezekuttiva.

Illi minn harsa lejn ir-rapporti kollha esebiti fl-atti kemm mir-rikorrenti (fol. 73), kif ukoll mill-Pulizija (fol. 257), l-unici zewg avvenimenti li jaqghu fil-perijodu ta' xahrejn qabel l-intavolat tal-kawza odjerna cioe' qabel il-11 ta' April, 2018 huma dawn tat-8 ta' Marzu, 2018 (fol. 360) u dak tal-24 ta' Marzu, 2018 (fol. 144).

Illi dakinhar tat-8 ta' Marzu, 2018 ir-rikorrenti rrapportaw li l-intimat Salvu Cachia kien tefa' karru li bih jingarru z-zwiemel fil-bitha u li kien qieghed ikun ta' telf ghalihom. Ir-rapport testwalment jghid:

'Nhar it-08/03/2018 ghall-habta tat-14.45hrs Francis Cachia (ID:890150M) rapporta l-Ghassa ta' Haz Zebbug flimkien m'ibnu

Manuel Cachia (ID: 74097M) u huh Nikol Cachia (ID: 42346M) fejn stqarr illi huwa ghandu parti minn razzett li jinsab fil-limiti ta' Wied Hesri fis-Siggiewi.

Il-kwerelant kompla jispjega li f'dan ir-razzett li huwa maqsum bejn l-ahwa hemm bitha li hija komuni bejn kulhadd, pero gara li huh Saviour Cachia (1ID:89747M) tefa karru li bih jingarru z-zwiemel fil-bitha u li kien qieghed ikun ta' telf ghalihom.'.

Illi flimkien mar-rikors guramentat ir-rikorrenti prezentaw skrittura privata li kienet giet iffirmata mill-partijiet kollha fejn kienet saret il-qasma tal-ambjenti kollha anness maghha pjanta li taghti ndikazzjoni x'gie diviz. Il-Qorti rat li fuq il-pjanta a fol. 8 tal-process saret deskrizzjoni tal-ambjenti kollha (liema deskrizzjoni l-Qorti hi konvinta li ma tiffurmax parti mill-pjanta originali) li pero' jaghtu idea lil Qorti ta' kif inhu r-razzett u fejn huma l-partijiet komuni. Mill-pjanta gie ndikat li l-ambjent indikat bl-ittri L, M, N, O, P, Q huma kollha '…partijiet fil-komun kollha imbarazz periklu ta' bibien fuq il-hitan, kif ukoll pjanci u injam karru ta' ziemel u ssib ukoll tankijiet, magni u gaggeg.'.

Illi dan premess, il-Qorti ma tistax ma taghmilx referenza ghar-rapport tas-6 ta' Settembru, 2017 bir-referenza NPS 2/D/1984/2017 a fol. 300 et seq tal-process fejn permezz tieghu r-rikorrenti Francis, George u Nicholas ahwa Cachia kienu gja rrapportaw illi huhom Salvu Cachia pogga fil-bitha komuni karru ta' ziemel, srieken, xkejjer kbar bic-cana, karretta u ghodda ohra u li kawza taghhom huma bilkemm setghu jghaddu min gol-bitha komuni. Dan ir-rapport testwalment jghid hekk:

'Illum 06/09/2017 ghall-habta ta' 15:30hrs gew l-ghassa Haz Zebbug l-ahwa Cachia fejn stqarru illi huma ghandhom razzet

f'Wied IL-Hesri Siggiewi illi ga qieghedin f'kaz il-qorti fuqu ma huhom Saviour Cachia. Stqarrew illi dan ir-razzett huwa tal-ahwa kollha pero fil-bitha kommuni ghall-ahwa, Saviour kien pogga karru ta ziemel, srieken, xkejjer kbar bic-cana, karetta u ghodda ohra u huma bilkemm jistghu jaghddu min gol-bitha kommuni. Huma komplew illi Saviour qieghed jaghmel dan l-agir biex jipprovoka lil hutu.

Huma iridu li l-pulizija twissi lil Saviour Cachia biex inehhi dawn l-affarijiet mil-bitha kommuni.

Aggornat ghall-habta ta' 16:45hrs gie l-ghassa Haz zebbug Saviour Cachia fejn stqarr illi huwa vera illi ghandu dawn l-affarijiet imsemmija hawn fuq fil-bitha kommuni taghhom pero kompla illi huwa qatt ma qal lil hutu biex ma ipoggu xejn fil-kommun, u kompla ukoll illi jekk iridu ihallu l-affarijiet taghhom ukoll fil-kommun. Saviour kompla illi dawn l-affarijiet mhux se ihallijhom barra. Il-Pulizija wissu biex izommu il-paci bejniethom.'.

Illi minn harsa lejn dan ir-rapport jirrizulta car li effettivament il-karru kien gja tpogga ferm qabel it-8 ta' Marzu, 2018 u cioe' fis-6 ta' Settembru, 2017 b'dan li effettivament l-att spoljattiv tal-intimati sar ferm qabel it-terminu ta' xahrejn stipulat mill-Ligi. Il-Qorti ghalhekk ma tistax issib li l-azzjoni odjerna giet intavolata entro t-terminu ta' xahrejn. Ghaldaqstant dan l-element jirrizulta li huwa mankanti.

Illi dwar l-att spoljattiv indikat fir-rapport tal-24 ta' Marzu, 2018 (fol. 144) fejn ir-rikorrenti lmentaw mill-fatt li kienu sabu z-ziemel wara l-bieb u ma setghux johorgu bih kif isegwi:
'Nhar l-24/03/2018 ghall-habta tas-13.00hrs Nicholas Cachia (ID: 42346M), Francis Cachia (ID: 890150M) u George Cachia (ID:

968945M) rappurtaw l-Ghassa ta' haz Zebbug fejn stqarrew li kellhom problema fir-razzett li jinsab f'Wied Hesri s-Siggiewi.

Il-kwerelanti stqarrew illi hekk kif marru sabiex johorgu z-ziemel ma setawx ghaliex kien hemm iz-ziemel ta' Simon Cauchi marbut gol-bieb taghhom. Ghalhekk ghajtulu ghall-diversi drabi izda Simon baqa ma marx ghaliex kif rahom rega dahal 'l gewwa mil-bieb.

Il-Pulizija pruvat taghmel kuntatt ma Simon Cachia (ID: 14971M) fuq il-mowbajl fejn irrizulta fin-negattiv.'.

Illi flimkien mar-rapport gew ipprezentati tlett (3) ritratti li minnhom jidher ziemel marbut mal-bieb. Il-Qorti setghet tinnota li dawn it-tlett (3) ritratti ma ttihdux fl-istess gurnata billi fir-ritratt a fol. 149 hemm ziemel ta' lewn kannella, filwaqt li fir-ritratti fol. 150 u fol. 151 tal-process hemm ziemel ta' lewn abjad.

Illi sabiex tkun tista tigi ezercitata l-azzjoni ta' spoll, l-ispoll jrid isir bil-vjolenza jew bil-mohbi u min jikkommetti l-ispoll ikollu l-intenzjoni li jippriva lill-pussessur jew detentur tal-haga mobbli jew immobbli mill-pussess jew detenzjoni li huwa jgawdi.[1] M'hemmx dubju li fil-konfront tar-rikorrenti sar spoll vjolenti u klandestin billi tpogga ziemel fil-bieb b'tali mod li l-access taghhom gie limitat. Prova ta' dan hemm id-deposizzjoni tar-rikorrenti Francis, George u Nikol ahwa Cachia, ir-rapport tal-Pulizija Ezekuttiva, flimkien mar-ritratti.

Illi dwar il-pussess fl-ispoljat ma ghandux bzonn li jkun ta' zmien twil, izda wiehed qasir hafna u sahansitra momentanju huwa

[1] **Joseph Baldacchini -vs- Emanuel Falzon Fava** deciza fit-22 ta' April, 1998.

wiehed sufficjenti.[2] M'hemmx dubju wkoll mill-pussess, u dan ghaliex huwa car li r-rikorrenti kellhom pussess billi kienu juzaw l-bieb bhala access ghar-razzett. Il-bieb li jidher fir-ritratti 149 et seq jidher li huwa l-istess bieb li jidher fir-ritratti a fol. 177 tal-process liema ritratti gew esebiti sabiex juru li l-access taghhom kien qieghed jigi ristrett bil-mutur. Dawn juru li l-bieb in kwistjoni kienet ghodda essenzjali ghar-rikorrenti sabiex jaccedu u johorgu u ghalhekk m'hemmx dubju ta' pussess.

Dwar it-tielet element taz-zmien gja nghad aktar il-quddiem li l-att lamentat mir-rikorrenti sar nhar l-24 ta' Marzu, 2018 b'dan li entro t-terminu ta' xahrejn stipulat mil-Ligi.

Ghaldaqstant gjaladarba t-tlett (3) elementi jissussistu l-Qorti sejra ssib li nhar l-24 ta' Marzu, 2018 gie kommess mill-intimati Simon Cachia et spoll vjolenti u klandestin fir-rigward ir-rikorrenti b'dan li r-rikorrenti ghandhom jigu rintegrati billi l-access mill-bieb imsemmi m'ghandux jigi fl-ebda hin ingumbrat.

<u>Actio manutentionis fuq raba' maghrufa bhala 'Ta' Wilga z-Zghira':</u>

Illi l-actio manutentionis hija kontemplata fl-Artikolu 534 tal-Kodici Civili Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta li jipprovdi illi:

'534. Kull min, waqt li jinsab fil-pussess, ta' liema xorta jkun, ta' haga mmobbli, jew ta' universalita' ta' hwejjeg mobbli, jigi mmolestat f'dak il-pussess, jista', fi zmien sena mill-molestja, jitlob li jinzamm f'dak il-pussess, basta li ma jkunx ha b'idejh dak il-

[2] **Salvina Mercieca et -vs- Andrew Vella et** deciza nhar is-26 ta' Lulju, 2017.

pussess minghand il-konvenut bi vjolenza jew bil-mohbi, jew ma jkunx kiseb minghandu dak il-pussess b'titolu prekarju.'.

Illi d-decizjoni fl-ismijiet **Gracie Agius pr. et ne. et -vs- Angiolina Cutajar** deciza mill-Qorti tal-Appell nhar it-13 ta' Frar, 1959 tat deskrizzjoni ta' x'inhi l-actio manutentionis b'din tkun:

'Sabiex tista ssehh l-azzjoni possessorja msejha ta' manutenzjoni, jehtieg li jirrikorru erbgha elementi, jigifieri, (1) hija ghandha tirrigwarda haga immobli jew universalità ta' hwejjeg mobili, (2) irid l-attur jinsab fil-pussess, ta' liema xorta jkun, ta' dik il-haga, (3) trid ikun gie molestat f'dan il-pussess, (4) u l-azzjoni trid tkun giet ezercitata fi zmien sena mill-molestja.'.

Inghad ukoll fir-rigward l-actio manutentionis mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili fl-ismijiet **Domenica Mamo et -vs- Antonia Galea et**, deciza fit-18 ta' Frar, 2004 illi:

'Azzjoni bhal din timmira biex tassikura l-godiment pacifiku tal-pussess u biex tinibixxi kull att li jittraduci ruhu f'ostakolu ghall-izvolgiment ta' l-ezercizzju tad-dritt sostantiv tal-pussess. Il-finalita' taghha hi dik allura ta' funzjoni konservattiva tal-pussess u c-cessazzjoni tal-molestja. Ara Vol. LI PI P100. Dan jiddifferenzjaha markatament mill-azzjoni ta' spoll inkwantu 'mentre quella di manutenzione e' data per proteggere il possesso, che possa essere turbato, od anche eventualmente violato o distrutto, l'altra di reintegrazione viene fondata per punire la violenza o clandestinita' dello spoglio. Michele Azzopardi -vs- Giuseppe Farrugia, deciza fil-31 ta' Ottubru, 1930'.

Ir-raba' mertu tal-kawza odjerna maghruf bhala 'Ta' Wilga z-Zghira', jew 'Taqsisa', jew 'L-Bur' gie ndikat fuq siteplan esebita fl-

atti a fol. 55 u aeriel photo a fol. 56 tal-process. Ir-rikorrenti jsostnu li l-art 'Ta' Wilga z-Zghira' hija mqabbla ghandhom mil-Lands Authority u qabel mill-Kurja u sabiex isahhu l-argument taghhom jiprezentaw dokumenti konsistenti f'ricevuti tal-hlas tal-kera (fol. 57) u l-ktieb tar-raba' (fol. 59).

Illi fl-affidavit tieghu r-rikorrenti Francis Cachia (fol. 52) dwar l-ghalqa u l-att li dwaru jilmenta li gie kommess fil-konfront taghhom jghid illi:

'Nghid illi dan ir-raba huwa dak li jidher fl-annessa pjanta dok FC1 u Ariel photo dok FC2. Dan ir-raba jinsab fil-limiti tas-Siggiewi, u huwa mqabbel ghandna r-rikorrenti minghand il-Lands Authority. Qabel dan, kien jithallas lil Curia. Qieghed nesebixxi kopja ta' ircevuta tal-hlas tal-qbiela (dok FC3 u FC4) u kif ukoll kopja tal-ktieb tar-raba (doc FC5). Ghalkemm il-ktieb tar-raba tal-Ghammieri jindika lili bhala l-bidwi, fil-fatt jien nahdem dan ir-raba ghan-nom ta' huti r-rikorrenti ukoll. Dan ir-raba huwa ta' circa hames t-tmiem, saghajn u zewg kejliet.

Irrid nghid illi fit-8 ta' Marzu 2018 ghal habta tas-2pm Saviour Cachia u Simon Cachia flimkien ma' Luke Cachia li jigi iben Simon, dahlu gewwa l-ghalqa maghrufa 'Il-Wilga z-Zghira' fil-limiti tas-Siggiewi b'mod illegali. Dak in-nhar l-intimati Saviour u Simon Cachia hasdu u serqu l-qamh li jiena u huti kellna mizruh fl-imsemmija ghalqa. Barra minn dan sibna ukoll il-hitan tal-ghalqa maqlubin u dana kollu kif juri l-annessi dokumenti FC6 sa FC15. Regghu dahlu u serqu l-qamh fid-9, fl-10, fit-12 u fit-13 ta' Marzu 2018 rispettivament. Irrid nghid illi kemm jiena u kemm huti Nicholas Cachia u George Cachia qbadna lill-intimat Simon Cachia u lit-tifel tieghu Luke Cachia fl-ghalqa taghna fil-fatt aktar minn okkazzjoni wahda kif spjegajt, u minkejja li Simon Cachia

gie imwissi sabiex taht l-ebda cirkostanza ma jerga jidhol fl-imsemmija ghalqa, huwa assigurana li mhux talli kien dahal jiehu l-qamh, imma kien ser jerga' jidhol jiehu l-qamh u hadd ma kien ser jzommu, anqas il-pulizija. F'wahda minn dawk l-okkazzjonijiet rajna ukoll lil huna Saviour Cachia vicin l-ghalqa ghaddej bil-karrozza mghobbija l-qamh. Simon Cachia kien jghidilna li jrid jiehu l-ghalqa f'idejh u aktar minn hekk kien jghidilna b'mod sarkastiku, 'intom tiziraw u jiena jkolli x'nahsad'.

…

Fir-rigward ta' dina l-ghalqa nghid ukoll illi l-intimati qatt ma kellhom x'jaqsmu mieghu u qatt qabel dawn l-incidenti mertu ta' dina l-kawza ma kienu dahlu fih qabel. Nzid li meta l-intimati Simon u Saviour Cachia bdew jinvadu l-ghalqa, sibna ukoll il-hitan tal-ghalqa vandalizzati u mkissrin, tant illi jiena u huti kellna noqghod nsewwu dawn il-hitan (ara ritratti esebiti ma' dan l-affidavit).'.

Illi din il-verzjoni tal-fatti giet konfermata mir-rikorrenti George Cachia (fol. 215) u Nicholas Cachia (fol. 216). Jikkollaboraw wkoll din il-verzjoni hemm ir-rapporti ntavolati mal-Pulizija Ezekuttiva li huma (i) rapport datat 8 ta' Marzu, 2018 bir-referenza NPS 5/K/489/2018 (fol. 178), (ii) rapport datat 9 ta' Marzu, 2018 bir-referenza NPS 5/K/499/2018 (fol. 184), (iii) rapport datat 12 ta' Marzu, 2018 bir-referenza NPS 2/D/498/2018 (fol. 190), u, (iv) rapport datat 13 ta' Marzu, 2018 bir-referenza NPS 5/K/522/2018 (fol. 198). Flimkien ma' dawn ir-rapporti r-rikorrenti prezentaw ghadd ta' ritratti konsistenti a fol. 182 li jidher persuna maskili tghabbi l-haxix/qamh fuq mutur, a fol. 189, a fol. 193, u a fol. 194 jidher il-hajt tas-sejjieh imwaqqa, a fol. 195 u fol. 196 jidhru r-rikorrenti jaghmlu t-tiswijiet necessarji fuq il-hajt tas-sejjieh, u a fol.

197 jidher il-hajt tas-sejjieh tal-ghalqa rrangat. Fir-ritratti a fol. 202 et seq tal-process jidher persuna maskili jghabbi l-haxix/qamh f'vettura bajda tal-ghamla Land Rover bin-numru ta' registrazzjoni BBU274, kif ukoll jidher l-istess persuna tillitiga ma' persuna ohra ta' sess maskili.

Illi nigu ghal ezami tal-elementi bl-ewwel element ikun dwar il-pussess ta' haga mmobbli jew ta' universalita' ta' hwejjeg mobbli. Fid-decizjoni tal-Prim'Awla tal-Qorti Civili fl-ismijiet **Stephanie Bezzina -vs- Claude Calleja et** deciza nhar it-28 ta' Ottubru, 2021 dwar il-pussess inghad illi:

34. 'Dwar l-ewwel element, ossija dak tal-pussess, qari ta' l-Artikolu 534 tal-Kodiċi Ċivili jipprovdi li l-azzjoni ta' manutenzjoni hija waħda possessorja ossija jista' jressaqha min "*jinsab fil-pussess ta' ħaġa immobbli*" u li dan il-pussess jista' jkun "*ta' liema xorta jkun*", **iżda**, dan ma jfissirx li d-detenzjoni hija biżżejjed għax detenzjoni mhix pussess. Pussess jista' jkun leġittimu jew illeġittimu, b'titolu jew bla titolu, in bona fede jew mala fede – iżda ma jfissirx illi d-detenzjoni hija biżżejjed, għax detenzjoni mhuwiex pussess (sentenza fl-ismijiet **Alfred Fenech vs Dr. Harry Vassallo** deċiża mill-Prim Awla fil-5 ta' Ottubru, 2001. Ara wkoll l-kawża deċiża fit-8 ta' Ottubru, 2004 (Citazzjoni Numru 56/1992/2) fl-ismijiet **Costantino Borg vs. Dottor Alexander Cachia noe et**).

35. Din id-distinzjoni tal-pussess essenzjali għall-*actio manutentionis*, ġiet ferm tajjeb rimarkata fil-każ reċenti mogħti mill-Onorabbli Qorti tal-Appell, fl-ismijiet **Stacy Chircop vs. Maria Spiteri**", deċiża fil-11 ta' Lulju 2016, fejn ingħad: "*Jekk tqabbel l-Artikolu 534 dwar l-actio manutentionis mal-Art. 535 dwar l-actio spolii, tinnota li waqt li*

l-Artikolu 534 irid" il- pussess ta' liema xorta jkun", l-Art. 535 irid il-pussess ta' liema xorta jkun, jew id-detenzjoni.' Huwa ovvju għalhekk, li l-kliem "il- pussess, ta' liema xorta jkun ma jinkludix id-detenzjoni, għax li kien hekk, il-kliem' ... jew id-detenzjoni' fl-Artikolu 535 kien ikun superfluwu."

Il-Qorti kompliet tfisser li:

Il-kliem "ta' liema xorta jkun" ifisser illi l-pussess ad interdicta jista' jkun leġittimu jew illeġittimu, in bona fide jew in mala fide, u ma huwiex meħtieġ li jkollu l-kwalitajiet kollha meħtieġa għall-pussess ad usucapionem, iżda jrid ikun pussess; detenzjoni ma hijiex biżżejjed."

Skont l-awtur Taljan Alberto **Trabucchi** ("Istituzione di Diritto Civile" CEDAM 1999) li jiċċita l-artikolu relattiv mil-Liġi Taljana li jirriżulta simili għal dak fit-test Malti:

"Il possesso e' definite dall'art 1140 come un potere sulla cos ache si manifesta in un'attivita' corrispondente all'esercizio del diritto di proprieta' o di un altro diritto reale" (pagna 455).

Imbagħad ikompli jispjega d-distinzjoni bejn pussess u detenzjoni abbażi ta' l-animus;

E' l'animus, dicevamo, che distingue le due figure del possessore e del detentore, mentre l'uno e l'altro appaiono in un uguale rapport di fatto con la cosa. Si ha detenzione quando manca l'animus di esercitare la proprieta' o altro diritto sulla cosa. Nella posizione del detentore rispetto alla cosa esiste l'implicito riconoscimento di una preminente posizione altrui, e in qualche caso di una propria dipendenza da quella ... Si avra' detenzione e non possesso in chi tiene la cosa ... d) nell'interesse proprio del detentore per esercitare un diritto personale sopra la cosa altrui (conduttore della cosa

avuta in locazione, comodatario, ecc)"'.

Dik l-Onorabbli Qorti tal-Appell fid-decizjoni kwotata fl-ismijiet **Stacy Chircop -vs- Maria Spiteri** deciza nhar il-11 ta' Lulju, 2016 ghamlitha cara fid-decizjoni taghha li inkwilin m'ghandux il-jedd fil-ligi li jezercita' l-actio manutentionis. Inghad:

'12. Dan l-aggravju huwa msejjes fuq il-premessa illi l-pussess "ta' liema xorta jkun" li jrid l-art. 534 jinkludi wkoll id-detenzjoni. Dan huwa legalment skorrett. Jekk tqabbel l-art. 534 dwar l-actio manutentionis mal- art. 535 dwar l-actio spolii tinnota li waqt li l-art. 534 irid "il-pussess, ta' liema xorta jkun", l-art. 535 irid il-"pussess, ta' liema xorta jkun, jew ... id-detenzjoni". Huwa ovvju għalhekk illi l-kliem "il-pussess, ta' liema xorti jkun", ma jinkludix id-detenzjoni għax li kien hekk il-kliem "jew ... id-detenzjoni" fl-art. 535 kien ikun superfluwu. Il-kliem "ta' liema xorta jkun" ifisser illi l-pussess ad interdicta jista' jkun leġittimu jew illeġittimu, in bona fide jew in mala fide, u ma huwiex meħtieġ li jkollu l-kwalitajiet kollha meħtieġa għall-pussess ad usucapionem, iżda jrid ikun pussess; detenzjoni ma hijiex biżżejjed. L-attur, li jistqarr li t-titolu tiegħu huwa wieħed ta' kerrej, qiegħed b'hekk jammetti li ma jivvantax animus domini u li għalhekk huwa biss detentur u, bħala kon-segwenza, ma jistax jinqeda bl-azzjoni taħt l-art. 534 Kod. Civ.'.

Fil-kaz in ezami, r-rikorrenti Francis Cachia fl-affidavit tieghu a fol. 212 et seq stqarr illi huma qeghdin jiddetjenu l-ghalqa b'titolu ta' qbiela. Qal illi: '… *Dan ir-raba jinsab fil-limiti tas-Siggiewi, u huwa mqabbel ghandna r-rikorrenti minghand il-Lands Authority. Qabel dan, kien jithallas lil Curia. Qieghed nesebixxi kopja ta' ircevuta tal-hlas tal-qbiela (dok FC3 u FC4) u kif ukoll kopja tal-ktieb tar-raba (doc FC5).'*. Huwa car minn din id-deposizzjoni li r-rikorrenti qeghdin jirrikonoxxu li jzommu l-ghalqa b'titolu ta' qbiela minghand l-

Awtorita' tal-Artijiet, b'dan li ma jirrizultax li kellhom l-pussess *animo domini* neccessarju kif dettaljat fid-decizjoni tal-Qorti tal-Appell suesposta. Jsegwi li la darba wiehed mill-elementi sabiex l-azzjoni ta' manutenzjoni tissussisti huwa mankanti l-Qorti m'ghandiex ghalfejn tinoltra ruhha fl-ezami tal-elementi l-ohra. Il-Qorti ser tghaddi ghalhekk sabiex tichad din il-parti tat-talba relatata mal-actio manutentionis.

<u>Decizjoni:</u>

Ghaldaqstant ghar-ragunijiet kollha suesposti din il-Qorti taqta' w'tiddeciedi din il-kawza kif isegwi:

1. Tilqa' l-eccezzjonijiet tal-intimati biss safejn dawn huma kompatibbli ma' dak hawn deciz;

2. Tichad l-ewwel, it-tieni, it-tielet u r-raba' talba billi dawn it-talbiet huma nkompatibbli man-natura tal-kawza odjerna konsistenti f'parti actio spolii u f'parti actio manutentionis;

3. Tilqa' in parte l-hames talba tar-rikorrenti relatata mal-actio spolii u tikkundanna lill-intimat Simon Cachia sabiex ma jhallix liz-ziemel marbut mal-bieb, fl-ebda hin, hekk kif jidher fir-ritratti a fol. 149, a fol. 150 u a fol. 151 tal-process b'tali mod li r-rikorrenti jigu mtellfa mit-tgawdija ta' access liberu mill-istess bieb u tichadha fil-kumplament ghar-ragunijiet suesposti;

4. Tichad is-sitt, s-seba' u t-tmien talbiet u dan ghar-ragunijiet fuq indikati.

Bl-ispejjez ghadhom ikunu inkwantu 2/3 ghar-rikorrenti u inkwantu 1/3 ghall-intimati.

Moqrija.

Onor. Imhallef Dr. Joanne Vella Cuschieri
B.A., Mag. Jur. (EUR.LAW), LL.D.
30 ta' Mejju, 2023

Cora Catania
Deputat Registratur
30 ta' Mejju, 2023